

4 Beoordelingsmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Blok 1

Maximumscore 2

- 1 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Romaanse architectuur kwam tot stand in een periode dat de steden in de organisatie van de middeleeuwse samenleving een ondergeschikte rol speelden. Toen de gotiek rond 1150 haar intrede deed in de architectuur viel dit moment samen met veranderende economische omstandigheden die ervoor zorgden dat de steden gingen groeien en snel rijker werden. Het zwaartepunt van de architectuur verplaatste zich naar de steden en daarmee werd de gotische architectuur de architectuur van de stad.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 4

- 2 – Suger kwam hier voor het eerst tot een vorm van skeletbouw (waardoor een heldere, lichte ruimte ontstond). Een dergelijke ruimte is typerend voor de gotiek en als zodanig tegengesteld aan de veel zwaardere en massieve bouwstijl van (de veelal donkere) Romaanse interieurs

1

– Kenmerkend voor de gotische bouwstijl (drie van de volgende):

- de toepassing van kruisribgewelven
- de toepassing van spitsbogen
- de toepassing van grote raampartijen in de buitenmuren
- de toepassing van ranke zuilen die de gewelven steunen
- de verticale gerichtheid door de opgaande lijn van de zuilen die wordt doorgezet in de ribben van de gewelven

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

- 3 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De esthetiek van Suger werd bepaald door zijn opvatting van het begrip ‘licht’. Het licht in de ruimte die hij had laten bouwen en het licht dat reflecteerde in de kostbaarheden in de kerk bezat volgens hem een specifieke schoonheid.
Hij was van mening dat in dit licht het goddelijke zich openbaarde. Hierdoor werd de beschouwer zich bewust van een hogere, spirituele werkelijkheid.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 4 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
- De functie van lichtbogen was om de druk van het gewelf van het middenschip op te vangen en af te leiden
 - Omdat door de lichtbogen geen gebruik hoefde te worden gemaakt van hoog opgetrokken zijschepen, bood deze constructie de mogelijkheid de wanden van het schip te voorzien van zo groot mogelijke ramen

1

1

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 2

- 5 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
De gotiek werd gezien als een vorm van architectuur die de betreffende Europese landen zelf hadden voortgebracht en deel uitmaakte van hun eigen verleden. Dit sloot aan bij de culturele en politieke behoeften, omdat:
(*cultureel*) er in de negentiende eeuw een romantisch verlangen naar het (eigen) verleden bestond / behoefte was aan kennis van het (eigen) verleden (historicisme), of: De gotische architectuur werd door sommige theoretici als superieur beschouwd, omdat deze volgens hen 'eerlijk / structureel rechtschapen' en 'christelijk' was.
(*politiek*) er in de negentiende eeuw de wens bestond om de eigenheid van de nationale staat te benadrukken.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 2

- 6 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In het programma van eisen werd gevraagd om een gebouw voor het tentoonstellen van Nederlandse kunst en een monument om nationale helden te eren. Juist de door Lange voorgestelde classicistische stijl van het ontwerp riep in dit verband bezwaren op. Deze stijl sloot niet aan bij de Hollandse zestiende en zeventiende-eeuwse bouwtradities en werd derhalve niet passend gevonden: in een zo 'buitenlands' gebouw konden nationale helden niet worden geëerd / kon de Nederlandse kunst niet worden tentoongesteld.

Indien een relevant deel van het antwoord juist

1

Maximumscore 1

- 7 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
Op de spotprent zie je een soort gotische kathedraal. Het gebouw werd dan ook gezien als te gotisch van karakter. Deze vooral middeleeuwse en rooms-katholiek geachte bouwstijl achtte men ongeschikt voor een bij uitstek 'nationaal' gebouw voor een protestantse natie.

Maximumscore 2

- 8 twee van de volgende:
- In de negentiende eeuw werden belangrijke bouwwerken nog volop gedecoreerd, dit vanuit de gedachte dat een bouwwerk daardoor zelf tot kunstwerk werd verheven.
 - Deze decoraties verwezen naar de functie: een museum van Nederlandse kunst.
 - De decoraties aan de buitenkant hadden ook als doel Cuypers opvattingen over kunst en samenleving te verduidelijken.

per juist antwoord

1

Maximumscore 1

- 9 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:
In de visie van Cuypers moest het publiek het museum ervaren als een 'Gesamtkunstwerk'. De te exposeren kunstwerken moesten in een 'kunsthistorisch kader' worden geplaatst die deze ervaring kon versterken.

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 4

10 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

– *voor*, twee van de volgende:

- Kunstwerken worden het best begrepen binnen de historische context waarbinnen ze zijn ontstaan. Het tonen van materiële getuigen in de vorm van producten van kunstnijverheid en historische artefacten is daarom noodzakelijk.
 - Door kunstwerken te tonen binnen een historische context wordt duidelijk wat de inspiratiebronnen voor deze kunstwerken kunnen zijn geweest.
 - Kunstwerken uit het verleden zijn als zodanig niet belangrijker dan andere historische producten. Al deze producten moeten dan ook als gelijkwaardig worden tentoongesteld.
 - Door kunstwerken uit het verleden te tonen in samenhang met producten uit dat verleden wordt rekening gehouden met de bezorgdheid van veel Nederlanders over het gebrek aan kennis van de geschiedenis van ons land/volk.
- en:

– *tegen*, twee van de volgende:

- Er zijn veel mensen, vooral toeristen, die alleen/vooral komen voor de topstukken van de grote meesters.
- De kunstwerken uit het verleden zijn destijds veelal gemaakt als op zichzelf staande werken. Het geeft dus geen pas om ze nu binnen een ander kader te exposeren. Ze moeten worden ervaren als esthetische objecten.
- Door alles in samenhang te exposeren bestaat het gevaar van een overdadige, onoverzichtelijk ingerichte ruimte waarin van niets goed genoten kan worden.

per juist antwoord

1

Blok 2

Maximumscore 1

11 Het antwoord moet de volgende strekking hebben:

Een heilige is iemand die door vroomheid en goede werken heeft uitgemunt en daarmee een voorbeeld is voor andere stervelingen. Een vroom leven met goede werken was een voorwaarde om bij het Laatste Oordeel in de hemel te worden opgenomen en daarmee het eeuwige leven te verwerven. Het volgen van het voorbeeld van een heilige gaf dus kans op de hemel.

Maximumscore 2

12 twee van de volgende:

- Met de bedevaart beoogde men een verdieping van het geloofsleven, de devotie, of een verdieping van de kennis van het geloof.
- De bedevaart kon een boetedoening zijn voor zonden.
- Je kon er een aflaat mee verdienen.
- De bedevaart kon als straf worden opgelegd door een stadsbestuur aan misdadigers voor een vergrijp of misdaad.

per juist antwoord

1

Maximumscore 2

13 De dans/processie kon wel door de Kerk geaccepteerd worden, omdat (twee van de volgende):

- het een gestileerde (vereenvoudigde) dansvorm inhield.
- de mensen elkaar niet aanraken.
- er geen extase (maar slechts spierpijn en vermoeidheid) mee wordt veroorzaakt.

per juist antwoord

1

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 1</p> <p>14 <input type="checkbox"/> Het antwoord moet de volgende strekking hebben: In de Middeleeuwen was er nog niet op grote schaal sprake van een schriftelijke cultuur. Het grootste deel van de bevolking was analfabeet. De volkscultuur was dus een orale cultuur, die vooral werd overgeleverd in sprookjes en volksverhalen.</p>	
<p>Maximumscore 3</p> <p>15 <input type="checkbox"/> Het antwoord moet de volgende strekking hebben (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• Eerbied voor het verleden (versus de veranderings- en verbeteringsdrift), interesse voor de geschiedenis van eigen land en volk, vooral die uit de Middeleeuwen. Optekening van het eigen erfgoed, waaronder sprookjes en volksverhalen, paste daarin.• De Middeleeuwen werden gezien als een periode van echtheid, van het nog niet bedorven zijn van de mens door de beschaving. De eenvoud / de morele waarde / de eenheid en overzichtelijkheid van sprookjes pasten daarin.• Escapisme / hang naar het andere / antirationalisme: sprookjes en volksverhalen boden de mogelijkheid om te vluchten in de fantasie / het bovennatuurlijke.• Terug naar de natuur: In sprookjes en volksverhalen speelde de natuur / couleur locale een belangrijke rol.• De romantische huivering voor het boze, duivelse, het overweldigende, wat in sprookjes en volksverhalen een belangrijke rol speelde. <p>per juist antwoord</p>	<p><u>1</u></p>
<p>Maximumscore 3</p> <p>16 <input type="checkbox"/> –De eerste akte wordt gekenmerkt door realisme / de werkelijkheid / het ‘hier en nu’, de tweede akte door het bovennatuurlijke / de ‘niet-werkelijkheid’</p>	<p><u>1</u></p>
<p>–romantische thema’s in de eerste akte (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• de natuur / het platteland / eenvoudig boerenleven• ‘couleur locale’ (oogstfeest in een dorp ergens in het Rijnland)• menselijke tekortkomingen en emoties (bedrog, jaloezie, de danslust van Giselle)• onmogelijke liefde (een eenvoudig boerenmeisje is verliefd op iemand die een prins blijkt te zijn)• waanzin (van Giselle als vlucht uit de werkelijke wereld)	<p><u>1</u></p>
<p>–romantische thema’s in de tweede akte (drie van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• geesten, die uit hun graven komen• nachtelijke, duistere en huiveringwekkende wereld (bos bij nacht, een plek waar graven zijn)• spiritualiteit: overwinning van het goede op het kwade (de Wili’s wijken bij de kracht van de liefde)• rijping van liefde over de dood heen (Giselle is niet rancuneus, maar beschermt Albrecht)	<p><u>1</u></p>
<p><i>Opmerking</i> <i>Bij de thema’s wordt voor akte 1 en 2 het punt pas toegekend als er drie thema’s genoemd zijn.</i></p>	
<p>Maximumscore 1</p> <p>17 <input type="checkbox"/> één van de volgende:</p> <ul style="list-style-type: none">• Alle balletten waren verhalend en de inhoud kon alleen door pantomime worden overgebracht / dans alleen kon niet alle literaire inhoud voldoende duidelijk maken.• De dans bestond uit standaardpassen en -volgordes die op zich niet-expressief waren / de dansbeweging was nog niet expressief in zichzelf. Dans alleen kon daarom betekenissen en gevoelens nog niet voldoende overbrengen.	

Schoolexamen ckv2 vwo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
------------	-------------

Maximumscore 2

- 18 • *vergelijkbaar moment in de handeling*: als de Wili's aanstalten maken de dans met Hilarion, respectievelijk Albrecht, in te zetten 1
- *ondersteuning van de handeling in de muziek*: het dreigende/opzweepende karakter van de muziek, vanwege het (chromatisch) stijgende motief dat een aantal malen herhaald wordt (vier keer bij Hilarion, drie keer bij Albrecht) 1

Blok 3

Maximumscore 3

- 19 –*artistieke idealen die hij voorstond* (het antwoord moet de volgende strekking hebben): 2
- Hij wilde een kunst die geheel op de toekomst gericht was en die aansloot bij de moderne ontwikkelingen in de maatschappij waarin wetenschap en techniek een belangrijke plaats innemen. Derhalve verheerlijkte hij de techniek, de snelheid, (de strijd, het gevaar en de oorlog), kortom het bewegende en dynamische.

Indien een deel van het antwoord juist 1

–*waartegen hij zich afzette* (één van de volgende): 1

- het historicisme van de negentiende eeuw / de historische wetenschap (en in het bijzonder de filosofie en de kunstgeschiedenis).
- de gerichtheid van de kunst op het verleden / de traditie / de esthetica van de klassieke oudheid / de traditionele kunststijlen en vormen.

Maximumscore 2

- 20 • constructiebouw / skeletbouw (met vrij indeelbare gevel)
- functionaliteit / terughoudendheid ten aanzien van ornamentering/decoratie
 - gebruik van moderne materialen als staal

Indien drie antwoorden juist 2

Indien twee antwoorden juist 1

Indien één/geen antwoord juist 0

Maximumscore 3

- 21 • De titel van de film verwijst naar de opkomst van de grote wereldsteden.
- De skyline met hoge gebouwen verwijst naar de nieuwe, moderne architectuur.
 - De robot verwijst naar de hoge vlucht van wetenschap en techniek / industrialisatie / mechanisatie / ideeën over de mens als mechanisch wezen of de 'mechanische mens'.

per juist antwoord 1

Maximumscore 3

- 22 De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (drie van de volgende):
- (*speelstijl*) De arbeiders lopen allemaal op eenzelfde, mechanische manier, als robots; dit geeft hun uniformiteit en de hopeloosheid van hun situatie weer.
 - (*kostumering/grime*) De arbeiders zijn allemaal hetzelfde gekleed, wat hen tot uniforme wezens maakt.
 - (*enscenering*) De choreografie als grote groep maakt hen tot een massa.
 - (*dramatische handeling / actie*) De wisseling van de ploegendienst toont de steeds weer terugkerende sleur in hun arbeidersbestaan en hun lot als fabrieksslaven.

per juist antwoord 1

Schoolexamen ckv2 vwo 2006-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
23 <input type="checkbox"/> De antwoorden moeten de volgende strekking hebben (twee van de volgende): <ul style="list-style-type: none">• De wijzers van de klok (en de spuitende sirene) geven de onverbiddelijke werktijd aan.• De mechanisch sluitende deuren/poorten geven het gevangen-zijn van de arbeiders tijdens hun werktijd aan.• De vele en sneldraaiende machine-onderdelen geven het alsmaar doorgaande, mechanische van de arbeid aan.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
24 <input type="checkbox"/> vier van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• het vader-zoon conflict• de verwachting van een redder• romantiek / romantische liefde• het gevaar van techniek• de duivelse wetenschapper• femme fatale (de robot Maria)	
Indien vier antwoorden juist	<u>2</u>
Indien drie antwoorden juist	<u>1</u>
Indien twee/minder antwoorden juist	<u>0</u>
Maximumscore 3	
25 <input type="checkbox"/> drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• (<i>een gewijde plek</i>) een altaar met kruisen en kaarslicht op een verhoging / een trap die naar 'het heilige' leidt• (<i>devotie/aanbidding</i>) De arbeiders knielen / nemen hun pet af / vouwen hun handen / kijken omhoog / Maria spreidt haar armen met de handpalmen naar boven / Freder slaat zijn vuisten tegen de borst.• (<i>associatie met Mariaverering</i>) door de naam van de vrouwspersoon / door de verering van de arbeiders voor haar / door haar rol als vredestitster• (<i>de soort plaats</i>) catacomben, benaming van door de eerste christenen gebruikte begraafplaatsen en plaatsen van samenkomst	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 3	
26 <input type="checkbox"/> drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• de emotionele speelstijl van Freder en Maria, door de intense gebaren en blikken• de lange close-ups met indringende blikken• het werken met duidelijke contrasten, zoals contrast tussen licht en donker• het werken met grove sfeermiddelen, zoals de vele kruizen in allerlei formaten in verschillende richtingen / de huiveringwekkende ruimte met nissen	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
27 <input type="checkbox"/> • De ver doorgevoerde industrialisatie wordt juist niet verheerlijkt. / Er wordt het gevaar getoond van robotisering / mechanisering van de mens. / De machine wordt als vijand ten tonele gevoerd	<u>1</u>
• Het verhaal is negatief utopisch: De situatie van de 'menigten' wordt als weinig benijdenswaard voorgesteld / Het verhaal is toegespitst op klassenstrijd binnen een autocratisch bestuurde maatschappij. (Het affiche met de robot is onheilspellend en er wordt een beeld gegeven van een megalomane stad.)	<u>1</u>

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 1	
28 <input type="checkbox"/> De film bevatte veel technische vernieuwingen, zoals decors gebouwd als realistisch schaalmodel in de studio, krachtige special effects en het gebruik van bewegende camera's.	
Blok 4	
Maximumscore 2	
29 <input type="checkbox"/> drie van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• een duidelijk plot; de verschillende verhaallijnen leiden naar dit plot• het eenduidige karakter van de personages (de held, de boosdoener, de liefdevolle vrouw)• een happy end, waarin de problemen zijn opgelost• een liefdesverhaal als standaardelement• spanning tot het laatste moment	
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien één/geen antwoord juist	<u>0</u>
Maximumscore 3	
30 <input type="checkbox"/> vier van de volgende: <ul style="list-style-type: none">• casting van supersterren• de verspreiding via koopvideo/dvd• filmmuziek uitbrengen op cd (soundtrack)• uitbrengen van een hit-song/videoclip (die tevens kan fungeren als filmtrailer)• technische perfectie van de filmische middelen en special effects• het inzetten van muziekstijlen die op het moment dat de film gemaakt wordt populair zijn• het toepassen van goed in het gehoor liggende filmmuziek	
Indien vier antwoorden juist	<u>3</u>
Indien drie antwoorden juist	<u>2</u>
Indien twee antwoorden juist	<u>1</u>
Indien één/geen antwoord juist	<u>0</u>
Maximumscore 3	
31 <input type="checkbox"/> De antwoorden moeten de volgende strekking hebben: <ul style="list-style-type: none">• <i>video 6</i>: De muziek is onderdeel van het verhaal / locatiegeluid / karakteriseert de (deftige koloniale) sociale omgeving (Engels gouvernement) / bevestigt de westerse stijl (dansmuziek). <u>1</u>• <i>video 7</i>: Eerst: (zachte) achtergrondmuziek / sfeermuziek (Hindoe-tempel). Later: karakteristieke zang-muziek-dans als plezier en vermaak (divertissement) / accentuering van dynamiek en de leefwereld van de Indiërs / couleur locale. <u>1</u>• <i>video 8</i>: De muziek dient vooral om de spanning te benadrukken/versterken; (daarnaast wordt het door-de-lucht-zweven-van-de-bal geïllustreerd). <u>1</u>	

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 3	
32 <input type="checkbox"/> De antwoorden moeten de volgende strekking hebben:	
• <i>leidmotief 1:</i> Het is een kort signaal-achtig motief, gespeeld door koperblazers, begeleid door slaginstrumenten (en soms strijkinstrumenten). Het hoort bij: het Engelse gezag / de Engelse overheersing / de Engelse overheerser (captain Russell) / de voorbereiding van de Engelsen op de wedstrijd.	<u>1</u>
• <i>leidmotief 2:</i> Het is een rustige, romantisch melodie (die benadrukt dat zij een andere persoonlijkheid is dan haar broer) die wordt gespeeld op een dwarsfluit met begeleiding van (het geluid van) harp en strijkers. Het benadrukt de persoon Elisabeth.	<u>1</u>
• <i>leidmotief 3:</i> Het is een onrustig, verbrokkeld motief / bestaat uit (vier) korte motieven dat/die vooral wordt/worden gespeeld door snaarinstrumenten (getokkeld en gestreken). Het is te horen tijdens de voorbereiding van de Indiërs op het spel / tijdens het spel van de Indiërs / hoort bij Bhuvan wanneer hij bezig is met de voorbereiding van het spel.	<u>1</u>
<i>Opmerking</i> Bij elk van de leidmotieven wordt het punt pas toegekend als het muzikaal kort is gekarakteriseerd en als aangegeven is door welk instrument het (voornamelijk) wordt gespeeld en bij welke idee/persoon/situatie het hoort.	
Maximumscore 2	
33 <input type="checkbox"/> Het antwoord moet de volgende strekking hebben:	
• Een idee of persoon waaraan een leidmotief is gekoppeld, kan optreden in verschillende situaties / een situatie waaraan een leidmotief is gekoppeld kan wijziging ondergaan. Zo'n verandering kan muzikaal geïllustreerd/onderstreept worden door een verandering in de uitvoering van dat leidmotief	<u>1</u>
• Bij het derde leidmotief verandert, afhankelijk van de situatie (voorbereiding op de wedstrijd, conflict bij de voorbereiding, de wedstrijd zelf), het karakter van de muziek van 'rustig/neutral' tot 'vol spanning', te horen onder meer in de instrumentatie met dunner dan wel dichter geluid met tremolo	<u>1</u>
Maximumscore 3	
34 <input type="checkbox"/> drie van de volgende:	
• In het fragment is geen duidelijke verhaallijn aanwezig, maar het bestaat uit een schijnbaar willekeurige rangschikking van fragmentarische beelden.	
• De muziek gaat ononderbroken door tegen een fragmentarisch gefilmd 'verhaal'.	
• Er worden bepaalde effecten gebruikt, zoals focussing op een ossenwagen die zonder besturing verder rijdt / personen die 'uit het niets' lijken op te duiken en weer verdwijnen.	
• Beelden en wisselingen van beeld gaan in de tijd samen met de muzikale vorm / met de melodisch/ritmische structuur van de song.	
per juist antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 1	
35 <input type="checkbox"/> één van de volgende:	
• De songs hebben hetzelfde tempo / dezelfde puls.	
• De melodiezinnen hebben ongeveer dezelfde lengte.	
• Er wordt ongeveer dezelfde dynamiek/geluidssterkte gebruikt.	
• In beide songs wordt veel gebruik gemaakt van nagalm.	
• In beide songs wordt gebruik gemaakt van 'soft'-klinkende instrumenten.	

Antwoorden	Deel-scores
<p>Maximumscore 2</p> <p>36 <input type="checkbox"/> – Het <i>westerse</i> is te herkennen aan (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• (de klank van) strijk- en blaasinstrumenten, zoals strings en dwarsfluit / de piano.• de meerstemmigheid, bijvoorbeeld in de begeleiding van de zangeres (vlak voordat Elisabeth gaat liggen).• de regelmatige melodiestructuur.• het regelmatige ritme. <p>– Het <i>oosterse</i> is te herkennen aan (twee van de volgende):</p> <ul style="list-style-type: none">• de zangmelodie met versieringen, trillers en dergelijke.• (de klank van) traditionele Indiase instrumenten, zoals belletjes, tabla.• de in principe eenstemmige muziek met een aanhoudende begeleidingston / bourdonbegeleiding. <p><i>Opmerking</i> <i>Bij zowel westers als oosters wordt het punt slechts toegekend als er twee kenmerken zijn genoemd.</i></p> <p>Maximumscore 1</p> <p>37 <input type="checkbox"/> Het antwoord moet de volgende strekking hebben: Lied en dans vormen een soort videoclip in een film. Hierdoor wordt de verhaallijn (de net gespeelde scène over de jaloezie) (lang) onderbroken, waardoor de opgebouwde spanning teniet wordt gedaan.</p> <p>Maximumscore 1</p> <p>38 <input type="checkbox"/> Er zijn vele antwoorden mogelijk. Vereist is dat de kandidaat zijn mening onderbouwt met een argumentatie die van enige diepgang blijkt geeft, danwel correct een gevestigde filosofische mening verwoordt.</p> <p>Voorbeelden van goede antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none">• (<i>oordelen niet algemeen geldig</i>) Bij een esthetisch oordeel wordt altijd uitgegaan van een bepaald standpunt, dat al dan niet expliciet is. Een standpunt kan per definitie betwist worden, de geldigheid van het oordeel dus evenzeer. Ook in de praktijk blijkt dat mensen over kunst vaak heel verschillende standpunten innemen, wat kan leiden tot sterk verschillende oordelen.• (<i>oordelen niet algemeen geldig</i>) Reeds de filosoof Kant gaf aan dat oordelen over kunst niet objectief zijn / oordelen over kunst niet ‘bewezen’ kunnen worden. Algemeen geldige oordelen zijn derhalve een illusie.• (<i>hier: niet zozeer geldigheid van oordelen, maar verschil in uitgangspunten</i>) Bij zijn oordeel gaat Ramdas van een ander standpunt uit dan Indiase filmmakers. Bij de laatsten zullen waarschijnlijk economische motieven (mede) een rol spelen, terwijl ze, als ze zich uitsluitend konden baseren op een algemeen filmisch standpunt, wellicht dezelfde mening zouden zijn toegedaan als Ramdas. In dit bijzondere geval is het dus niet zozeer een kwestie van geldigheid van oordelen, maar van andere uitgangspunten/belangen.• (<i>geldigheid oordelen niet in alle gevallen betwistbaar</i>) Er bestaat een heel spectrum van kunstuitingen, met aan de ene kant kunst waarover veel of mogelijk alle mensen het eens zijn over de vraag of dit hoge of perfecte kunst is, en aan de andere kant kunst waarvan de waarde sterk betwist wordt. De geldigheid van oordelen zal op bepaalde terreinen dus niet/nauwelijks betwist worden, op andere juist wel. Zo zullen heden ten dage weinig mensen betwisten dat bijvoorbeeld Rembrandt en Bach hoge kunst gemaakt hebben. Daarentegen bestaan over de kunstzinnige waarde van bijvoorbeeld ‘ready-mades’ of Punkmuziek zeer verschillende meningen.	<p>1</p> <p>1</p>

■ **Bronvermelding teksten:**

- 1 Honour, H., Fleming, J., *Algemene kunstgeschiedenis*, Amsterdam, 1996.
- 3-4 Microsoft Encarta, Encyclopedie Winkler Prins © 1993-2001.
Wasser, B., *Pelgrimages. Bedevaartplaatsen van de westerse christenheid*, Nijmegen, 1993.
www.meertens.knaw.nl
- 5 Hecker, J.F.C., *De Danswoede. Eene volksziekte der Middeleeuwen in de Nederlanden, Duitschland en Italië*, vertaald uit het Hoogduitsch door C.J. Pool, Amsterdam, 1833.
- 7 Futuristisch Manifest.
<http://www.english.upenn.edu/~jenglish/English104/marinetti.html>
- 8-9 Goethe-Institut - Fritz Lang *Metropolis*.
<http://www.goethe.de/ne/hel/met.htm>
- 10 www.grovemusic.com: Arnold, A., *India, VIII,1, Filmmusic*, Grove Music Online, ed. L. Macy.
www.filmmuseum.nl (mei 2002), *Bollywood, India en de Indiase diaspora*.
Ramdas, A., *Zonder liefde valt best te leven*, correspondentie uit India, Amsterdam, 2004.
Kummer, O., *Filmkrant juli/augustus 2002*, nr 235.